

Programmatoelichting

Les fleurs de France is een reis in zevenmijlslarzen door het Franstalige koorrepertoire, met een combinatie van uiteenlopende stijlen, genres en componisten uit de late 19de en vroege 20ste eeuw. Tegenover de religieuze werken van Maurice Duruflé en César Franck staat de wereldlijke muziek van Camille Saint-Saëns, Gabriel Fauré, Francis Poulenc en Morten Lauridsen. Tegenover een traditionele vorm als de pavane (een 16de-eeuwse Spaans-Italiaanse dans), staan de vrij gecomponeerde liederen uit *Les Chansons des Roses*. En tegenover klassiek gecomponeerde liederen als *Calme des nuits* en *Les fleurs et les arbres*, staat het populaire Franse chanson *La mer*. Zo bekend als dit chanson of de *Cantique de Jean Racine* u in de oren zullen klinken, zo onbekend zal de muziek van Morten Lauridsen voor velen zijn.

Tegenstellingen dus. Niet alleen tussen de verschillende werken, maar ook in één en hetzelfde werk zijn zulke contrasten te vinden. In Duruflé's compositie *Ubi caritas et amor* is de oorspronkelijke gregoriaanse melodie volledig intact gelaten, maar de harmonische wereld daaromheen is absoluut 20ste eeuws. De steeds herhalende melodie bij de sopranen in Poulencs *Margoton* is die van een eenvoudig volksliedje, maar daaronder spelen de andere stemmen een subtiel spel met onvoorspelbare variaties. Terwijl bij het *Calme des nuits* van Saint-Saëns de tonen worden aangehouden als in een stille nacht, verandert bijna ongemerkt de toonsoort waardoor de nacht toch een andere kleur krijgt.

Het meest substantiële en jongste werk in dit programma is *Les chansons des roses*, gecomponeerd door een Amerikaan met Deense roots op Franse teksten van een Duitse dichter. In zijn laatste jaren verbleef Rainer Maria Rilke langdurig in Frankrijk en Zwitserland en daar kwam ook de cyclus *Les roses* tot stand, waarin hij de roos vanuit wisselende perspectieven bezingt en haar verschillende symbolische betekenissen toedicht. Van de 24 gedichten zette Lauridsen er vijf op muziek en hoewel de liederen op het eerste gehoor volledig van elkaar los lijken te staan, grijpen in het vijfde en laatste lied *-Dirait-on-* alle losse fragmenten in elkaar tot ze samen net zo'n herkenbaar lied vormen als *Margoton* of *La mer*. 'Ik heb *Dirait-on* zo gemaakt dat het klinkt alsof het niet gecomponeerd is, maar er altijd al was', zei Lauridsen er zelf over. 'Ik heb dit lied ontworpen als een Frans volkslied.' Als basis zocht hij een akkoord dat hij typerend vindt voor de Franse muziek, met name die van Debussy en Ravel, tijdgenoten van Rilke. Uit die vier noten is het hele lied opgebouwd. Wat voor de Franse componisten wellicht een vanzelfsprekendheid was, een haast natuurlijk gegeven, was iets wat Lauridsen moest zoeken. 'Hoe plaats ik het gedicht in zijn tijd, hoe geef ik het de kleur en de toon van de taal?' vroeg hij zich af. In die eigenheid is het Frans niet alleen als taal van woorden, maar ook als muziek de verbindende factor in de werken die u vanmiddag hoort.

Pay-Uun Hiu